

Normiranje užitka

Koncept pritrilnega soglasja

Luka Lisjak Gabrijelčič

Letos jeseni so ameriški aktivisti, ki se bojujejo proti posilstvom, slavili. Kalifornijski senat je namreč soglasno sprejel zakon, ki je sad dolgoletnih naporov političnega lobiranja in družbenega aktivizma na področju preprečevanja posilstev. Gre za Zakon 967 o preprečevanju spolnega nasilja na univerzah, ki po mnenju zagovornikov pomeni izjemno pomemben precedens tako pri redefiniciji posilstva kot pri kaznovalni politiki. Nasprotniki menijo podobno.

A namesto višjega standarda pri varovanju spolne nedotakljivosti v njem vidijo precedenčni poseg oblasti v seksualno intimno posameznikov, ki normira »pravilno rabo« spolnega občevanja, in nevarno znižanje pravic obtoženih spolnega nasilja. Zakon uvaja nov pravni pojem pritrilnega soglasja (*affirmative consent*); in prav ta se je, skupaj z drakonsko kaznovavno politiko, znašel v jedru verjetno največje javne polemike o vprašanju konsenzualnosti v spolnosti doslej.

Od univerz, ki prejemajo denarno pomoč s strani države – to pa so v Kaliforniji vse pomembne visokošolske ustanove – zakon zahteva, da v svoje statute vnesejo pravilnik, ki na novo definira posilstvo, hkrati pa uvaja poenostavljen postopek prijave spolnega nasilja, ki je kaznovano z dokončno in brezprizivno izključitvijo obsojenca iz celotnega državnega visokošolskega sistema. Ker gre za zakon, ki nima neposrednih učinkov v kazenskem postopku, je tu obtoženec tisti, ki mora dokazati svojo nedolžnost. Ker gre večinoma za besedo tožnice (v ogromni večini so to seveda ženske, čeprav že danes obstaja dokaj akutno vprašanje istospolnih posilstev, predvsem med moškimi) proti besedi obtoženca, to v praksi pomeni, da mora obtoženec prepričati komisijo, ki obravnava primer, v svojo nedolžnost. Ker zakon na novo definira posilstvo, mora obtoženec (recimo, zaradi poenostavitve, moški) dokazati oziroma prepričati komisijo, da je pred in med spolnim aktom imel pritrilno soglasje tožeče stranke (ženske). Uveljavljeni slogan »Ne pomeni ne« (torej, vsako kršenje eksplicitnega nesoglasja za sodelovanje v spolnem aktu pomeni posilstvo) je tako nadomestil novi slo-

gan, »Da pomeni da«. Ali drugače: vsako spolno dejanje brez eksplicitnega privoljenja partnerja se po novem šteje za posilstvo. To je koncept pritrilnega soglasja.

Neprekinjena pritrjevalnost

Zakon pritrilno soglasje definira kot »zavestni in prostovoljni sporazum za sodelovanje v spolni aktivnosti«. To samo po sebi ni nič novega. Ameriška sodišča že desetletja sledijo praksi, po kateri se vsako spolno dejanje, pri katerem moški nima soglasja ženske, šteje za posilstvo. Vodilo »Ne pomeni ne« je že zdavnaj preseženo: za posilstvo se šteje vsako spolno dejanje, v katero ženska ni zavestno in svobodno privolila, z ali brez eksplicitnega ne-ja. V praksi pa to ni kaj bistveno spremenilo stvari, saj je posilstvo izjemno težko dokazati, pa naj njegova teoretska definicija še tako jasno sledi principu zaščite telesne nedotakljivost posameznice oz. posameznika. In prav tu novi koncept pritrilnega soglasja, kakor ga vpeljuje novi zakon, uvaja ključno spremembo. Udeležencema v spolni aktivnosti namreč nalaga, da se prepričata, ali imata partnerjevo soglasje. Vsako spolno dejanje, v katerem bi se eden od partnerjev ne prepričal, ali ima eksplicitno soglasje drugega, se po novem šteje za posilstvo. Zakon je glede tega nedvoumen:

»Odgovornost vsakega posameznika, ki sodeluje v seksualni dejavnosti, je, da se prepriča, ali ima pritrilno soglasje druge osebe ali oseb za sodelovanje v dani spolni aktivnosti. Odsotnost izrecnega nesoglasja oziroma odpora se ne šteje za soglasje, prav tako se za soglasje ne šteje molk. Pitrilno soglasje mora trajati ves čas spolne dejavnosti in se lahko kadarkoli prekine.«

Na prvi pogled se utegne zdeti, da zakon zgolj povzema načela osnovnega medčloveškega spoštovanja v spolnosti: da spolne usluge ne izsiliš, temveč se prepričaš, ali obstaja obojestransko soglasje, in da partnerice ne siliš, da nadaljuje s seksom (ali določeno seksualno dejavnostjo), če tega ne želi. Vprašanje, ali je prav, da je vsakršno, tudi manjše ali implicitno kršenje teh načel samodejno izenačeno s posilstvom, je pravzaprav še najmanjši problem. Resnična težava nastopi, ko razumemo, kaj zakon zares pravi; to ugotovimo, če beremo prvi in drugi del

Le redko kdo pa je opazil, da zakon dejansko prepoveduje – slab seks. Spolni akt, v katerem eden od partnerjev ni navdušeno udeležen in v njem vztraja bolj po inertnosti, je namreč izenačen s posilstvom.

skupaj. Zadnji stavek lahko namreč prehitro razumemo kot zdravorazumski princip, da lahko katerikoli od partnerjev v vsakem trenutku prekine sodelovanje v spolnem aktu in da se siljenje, naj ga nadaljuje, šteje za spolno nasilje. A ne gre za to. Ne gre niti za to, da je siljenje izenačeno s prisilo in torej s posilstvom. Soglasje, ki lahko kadarkoli umanjka, je namreč definirano kot *pritrđilno*. Tu ne gre za to, da lahko partnerica kadarkoli v spolnem aktu reče, »ne, tega pa ne bi« in da mora partner njeno željo spoštovati. Izrecno nesoglasje ni dovolj: »molk ali odsotnost odpora se ne štejeta za soglasje«. Partner je tisti, ki mora ves čas skrbeti, da soglasje še vedno obstaja. Če tega ne stori, obvelja za posiljevalca.

Kako naj bi to izgledalo v praksi, najbolje prikaže filmček, ki so ga v izobraževalne namene pripravili študentje ene od kalifornijskih univerz. Posnetek prikazuje par, ki sedi na postelji: »Te smem poljubiti?« – »Ja.« – »Ti smem sneti modrček?« – »Ne še.« – »Se te smem dotakniti tu?« – »Da ... Ti lahko razrahljam pas? ... Zdaj pa mi ga lahko snameš.« Filmček se, kot se za hedonistično družbo spodobi, zaključi v apoteozni oralnega seksa (uživa seveda ona, kot je tudi prav), a nelagodje, ki ga vzbudi prizor, ostaja. Posnetek nam sicer hoče, nekoliko nerodno, dopovedati, da »je soglasje seksi«, a ne smemo pozabiti, da tu ne gre le za nasvete za boljšo spolnost: gre za prikaz seksualne prakse, odmik od katere se šteje za posilstvo.

Številni podporniki zakona so izpostavili, da takšen prikaz »pravilnega načina seksanja« dela medvedjo uslugo konceptu pritrđilnega soglasja, in hiteli opozarjati, da nikjer ni rečeno, da mora biti soglasje ustno. To sicer ni čisto res, saj zakon na več mestih izpostavlja, da je »ustno soglasje boljše od neverbalnega«. Dikcija je kompromisna rešitev; mnogi so vztrajali, da mora biti soglasje izrečeno verbalno: kar bi *de facto* pomenilo, da bi vsak seks, kjer bi se partnerja ne držala dialoga, kakršnega uprizarjata junaka neslavnega posnetka, obveljal za posilstvo. Predlog je bil nazadnje zavržen, in sicer ne toliko zaradi neuspešnega lobiranja pri zakonodajalcu kot zaradi širokega nasprotovanja takšni rešitvi v vrstah aktivistov samih (bržkone tudi zato, ker so mnogi od njih spolno aktivni).

Toda čeprav zakon poleg eksplicitnega da-ja dopušča tudi druge oblike implicitnega pritrđevanja, če je iz njih mogoče razumno sklepati, da si je partnerica dejansko želela vsake faze spolne

aktivnosti, ostaja dejstvo, da je partner dolžan poizvedeti glede vsakega posega v partneričino telo (in seveda tudi obratno – kar, mimogrede, posilstvo redefinira na način, ko nikakor ni več absurdno, da je lahko njegova žrtev le ženska: gledalci serije *Mad Men* (Oglaševalci) smo lahko vsaj trikrat videli, kako je bil glavni junak, klasični *macho* Don Draper, spričo nas žrtev nedvoumnega posilstva, kakor ga opredeljuje Zakon 967). Dolgočasno ponavljajoči se dialog iz posnetka bi lahko nadomestilo nekoliko bolj dinamično poizvedovanje, kjer bi vprašanja zamenjali poredni pogledi in odgovore pritrđilni vzdih – a scenarij bi vendarle moral biti isti, če ne bi hotel tisti, ki je posegel v partnerjevo intimno sfero, hotel priti v navzkrižje z zakonom in tvegati doživljenjsko stigmatizacijo posiljevalca.

Navdušenje kot norma

Vendar celo ravnanje po teh strogih pravilih ni dovolj. Ne pozabimo namreč, da lahko pritrđevalnost (in ne zgolj soglasje) umanjka v vsakem trenutku. Če o tem, kaj pomeni umanjkanje soglasja, ne more biti dvoma – »Ne pomeni ne,« so nas naučili –, pa ostaja vprašanje: kaj pomeni umanjkanje pritrđevalnosti? Odgovor aktivistov je jasen: umanjkanje pritrđevanja je isto-ovetno z odsotnostjo navdušenja. Soglasje mora biti pritrđilno, zavestno, trajajoče in – navdušeno.

Pojem navdušenega soglasja je nazadnje izpadel iz zakona. To je dejansko edini, čeprav grenki poraz aktivističnih skupin. Koncept navdušenja je namreč spona, ki drži skupaj celotno logiko spolnega akta, kakršen izhaja iz koncepta pritrđilnega soglasja. Navdušenje je tisto, ki priča o obstoju pritrđilnega soglasja.

To se jasno kaže v izjavah aktivistov, ki tudi po sprejetju zakona, ki posilstva (zaenkrat) še ne definira kot sodelovanje v spolni dejavnosti, v katerem eden od partnerjev ni navdušen, vztrajajo pri centralnosti tega pojma. »Standard pritrđilnega soglasja,« je po sprejetju zakona zmagoslavno zapisal eden od vidnejših kalifornijskih aktivistov, »od obeh partnerjev zahteva, da pozorneje spremljata, ali sta oba navdušena nad seksualno izkušnjo, ki jo delita. Gre za to, ali je oseba, s katero hočeš seksati, navdušena nad seksom s tabo. To pa je ravno nasprotno kot 'ubijanje vzdušja' (*kill the mood*).«

Vseskozi je namreč slišati očitke, da bo novi zakon »uničil do-

ber seks« z normiranjem neprestanega poizvedovanja, kakršnega uprizorita fant in punca iz omenjenega propagandnega videoposnetka. Le redko kdo pa je opazil, da je resnica ravno obratna: zakon dejansko prepoveduje – slab seks. Spolni akt, v katerem eden od partnerjev ni navdušeno udeležen in v njem vztraja bolj po inertnosti, je namreč izenačen s posilstvom. Pomislimo na stereotipno karikaturu spolnosti med zakoncema, kakršno bi lahko videli na satiričnih straneh v *Slovenskih novicah*: on je osredotočen na opravljanje svoje zakonske dolžnosti v postelji, medtem ko ona rešuje križanko. Nobenega dvoma ni, da bi takšni spolni akt po standardih pritrtilnega soglasja padel v kategorijo posilstva. Dovolj bi bilo, da bi zdolgočasena partnerka svojega nespretnega partnerja obtožila posilstva in obtoženec bi moral pred komisijo navesti, katere so bile »razumne okoliščine, na podlagi katerih je lahko v danih razmerah upravičeno domneval, da ima pritrtilno soglasje partnerke za nadaljevanje spolnega akta«: reševanja križanke pač ni mogoče zamenjati s pritrjevanjem, še manj z navdušenem pritrjevanjem. Tu ne more biti dvoma: žena, ki med seksom rešuje križanko, je posiljena (enako kot je bil nedvomno posiljen Don Draper, ko je poslovna partnerka v taksiju zlezla nanj in z agresivnim zapeljevanjem znova preprečila njegovo namero, da bi ostal zvest svoji ženi).

To ni le stranska posledica zakona, postranska škoda njegove nedorečene dikcije, temveč osnovni namen njegovih zagovornikov. Dovolj je, da preberemo, kaj dejansko pravijo. Eden od njih tako piše:

»Pojem 'navdušenja' je ključen, saj opozarja, da soglasje ni binarna odločitev: ne gre za vse ali nič, ni vedno prižgan ali vedno ugasnjen. Je razumevanje, da lahko soglasje počasi ugasne ali se ponovno prižge, če oba partnerja tako želita. (...) Če eden od partnerjev *nakaže* (poudarek avtorja), da ni več na volji in da mu to, kar se dogaja, ni po godu, se mora seks končati.«

Za ponazoritev svoje poante si je avtor (gre za vplivnega blogerja, znanega kot Dr. Nerdlove) izbral prizor iz sodobne popularne kulture:

»V seriji *Girls* se Adam in negova nova punca Natalia odločita, da bosta začela seksati ... in ni prijetno. Adam sprva sprejme Natalijine zahteve – nobenega nežnega ('žgeckljivega') dotikanja, nobene ejakulacije vanjo – a stvari postanejo bolj problematične. Prvič jima je bilo lepo (Adam celo reče, 'Všeč mi je, da si tako jasna z mano. '), drugič ... manj. Adam zahteva, naj se spusti na vse štiri na umazana tla njegove sobe, pri čemer presliši njene pritožbe, češ da se ni oprhala, in se ne zmeni za

njeno precej nejevoljno sodelovanje v dejanju. Pred vrhuncem se potegne iz nje in začne masturbirati, očitno posnemajoč klasične prizore iz pornografskih filmov. V zadnjem trenutku vendarle upošteva njene prtajene prošnje, naj ne ejakulira na njeno obleko in namesto tega brizgne na njene prsi. 'Mislim ... da mi to res ni bilo všeč,' reče Natalia na koncu.«

Jasno je, da imamo opraviti s prizorom spodletelega spolnega akta, ki izvira iz nevesčnosti in določene objestnosti, značilni za mladostniške seksualne eskapade. Ravno takšni prizori bi lahko služili kot ponazoritev problematičnosti koncepta pritrtilnega soglasja – po novem kalifornijskem standardu bi bilo namreč Adamovo ravnanje brez dvoma opredeljeno kot posilstvo. Toda presenetljivo, da je avtorjev argument ravno obraten: služi mu kot prikaz *napačnega* seksa. Adam bi bil moral razumeti implicitna sporočila, s katerimi je Natalia signalizirala odsotnost navdušenega soglasja, in ravnati v skladu z njenimi željami.

Kaznovanje kot normiranje

Težava je v tem, da tu ne gre toliko za vprašanje, kaj bi bil Adam moral storiti (to je navsezadnje suverena odločitev scenarista, ki ga je ustvaril): gre za to, da se takšen napačen seks preganja z izjemno ostrimi represivnimi ukrepi, zaradi katerih je znana newyorška odvetnica, aktivistka za ženske pravice in feministka starega kova Robin Steinberg za revijo *The New Republic* izjavila, da v primeru, če se bo takšen zakon razširil po ostalih zveznih državah, »svojih fantov ne bo poslala na univerzo«. Vse kaže, da bo Steinbergova prihranila denar, ki ga je privarčevala za izobrazbo sinov: od jeseni so namreč pravilnike, ustrojene po kalifornijskem Zakonu 967, po tekočem traku sprejele številne zasebne univerze na Vzhodni obali, od Columbie do Harvarda. Vpogled v njihovo vsebino pomaga razjasniti ogorčenje slovite pravnice.

Zakon obtoženim posilstva onemogoča vsakršno učinkovito obrambo. V nasprotju s pravnimi postopki se obtoženi ne sme braniti z molkom: takšna odločitev bi pomenila avtomatično izključitev iz univerze in, zelo verjetno, doživljenjsko stigmo posiljevalca. Hkrati pa se izjave, podane na zaslišanjih, lahko uporabijo proti njemu na sodišču. Poleg tega pa večina univerzitetnih pravilnikov, ki uvajajo standard pritrtilnega soglasja, na zaslišanjih ne omogoča prisotnosti odvetnikov. Če bi naš Adam obiskoval katero od ameriških elitnih univerz in bi se Natalia odločila, da ga prijavi zaradi spolnega nasilja, bi bil torej dobesedno prisiljen v priznanje zločina. Če bi izbral

laganje – pravzaprav edina možnost, ki bi mu ostala, če ne bi hotel obveljati za posiljevalca – bi v primeru razsodbe v prid tožnice povrh vsega bil obsojen še krivega pričevanja, v vsakem primeru pa bi ga lahko čakala še zasebna tožba. A to še ni vse. Večina univerz omogoča, da se identiteta tožnic ostaja tajna, identiteta obtožencev pa je javna; poleg tega skoraj povsod obstajajo ukrepi, ki omogočajo, da se obtoženca v času trajanja postopka začasno izključi iz pedagoškega procesa in se mu onemogoči zadrževanje na kampusu. Poleg tega v samem postopku ne on ne njegov pravni zastopnik ne bi imela možnosti, da zaslišita tožnico, da bi ugotovili morebitne nedoslednosti v njenem pričevanju.

Skratka: če bi bil naš nesrečni Adam študent na Berkeleyju ali Harvardu, bi ga od stigme posiljevalca – in morda celo od zapore v pregovorno blagohotnih ameriških ječah – ločila le Natalijina dobrohotnost. Izjava Steinbergove se je torej nekoliko manj pretirana, kot bi se utegnilo zdeti na prvi pogled. Poanta zagovornikov takšne drakonske represije je seveda v tem, da na Berkeleyju, Harvardu ali Columbiji ne študirajo nerodni in neizkušeni predmestni Adami, temveč objestni spolni predatorji, ki polnijo ameriško črno kroniko z grozljivimi novicami o množičnih posilstvih, ki se dogajajo na univerzi.

Skrajnost nove zakonodaje se pogosto opravičuje s sklicevanjem na »kulturo posilstva« (*rape culture*), ki vlada v družbi nasploh, na kolidžih pa še posebej. Šlo naj bi za kulturo, ki reducira ženske na spolni objekt in ustvarja ozračje moškega pajdaštva, ki spodbuja ohranjanje in širjenje spolnega nasilja. Ezra Klein, urednik vplivnega spletnega magazina *Vox*, je kalifornijski zakon razglasil za »skrajno zdravilo«, namenjeno zatrtju »skrajnega problema«: »Kulture, v kateri se bratovščini (združenje moških študentov na ameriških kolidžih, op. a.) zdi simpatično, da priredi zabavo, ki jo krasijo napisi 'Ne pomeni da, da pomeni analno', ne bomo zrušili brez boja. Grdi problemi nimajo vedno lepih rešitev.« Dvoumnost koncepta privolitve, kakršen je vladal do sedaj, pravi Klein, je posiljevalcem omogočal izigravanje zakona. Nova zakonodaja »ustvarja sistem, kjer je spolno nasilje definirano preširoko«. To je sicer slabo, dodaja, a ustvarja novo ravnovesje, ki omogoča večjo opolnomočenje potencialnih žrtev.

Klein prostodušno priznava, da novi zakon »skuša prek brutalne zakonodajne moči spremeniti najbolj intimno vseh odraslih dejanj«. Z radikalno redefinicijo soglasja, ugotavlja Klein, bi lahko celo par, ki že leta sobiva v ljubečem razmerju, v povsem običajnem prehodu iz ljubimkanja v seks kršil zakonodajo, pri

čemer bi, iz strogo pravnega stališča, oba partnerja zagrešila dejanje posilstva. »Gre za grozljiv zakon,« pristavlja, »a ga popolnoma podpiram.«

Kleinov provokativni članek je vzbudil veliko nelagodja med samimi podporniki zakona. Med njimi vlada precejšnje soglasje: bolj kot za kaj drugega jim gre za to, da se ustvari »novo spolno kulturo soglasja«. Toda večina od njih se ne bi strinjala s Kleinom, da je represija nujno ali celo zaželeno orodje za oblikovanje te nove kulture. Čeprav se strinjajo, da je nova definicija soglasja potrebna, da »napredujemo v premagovanju kulture posilstva«, pa pri tem bolj kot na norme, ki bi jih »z vrha«, prek represije, vsilila država ali veliki korporativne institucije (univerza je kot pripravna za kaj takega), stavijo na »izobraževanje od spodaj«. Kljub temu pa je jasno, da gre represija z roko v roki z izobraževanjem. Radikalna redefinicija posilstva zahteva, da se posameznike podučijo o tem, kaj je »pravilna raba« seksa, saj so v nasprotnem primeru – spomnimo se našega lahkomišelnega Adama – posledice lahko dokaj hude. Kolidži, kjer se kali nova elita, so zato odlično mesto za normiranje seksualne rabe na način, ki bo ustrezal idealu popolnoma avtonomnega subjekta, ki ima v vsakem trenutku nadzor nad svojim užitek. In represija je pač najboljši način za uveljavljenje norme: kot pravilno ugotavlja Klein, bo predvsem fantom preklete v interesu, da se naučijo edinega pravilnega načina sodelovanja v spolnem aktu, saj jih v nasprotnem primeru čakajo skrajno neljube posledice.

Pri tem je seveda paradoksalno, da zakon, ki korenini v feministični teoriji, *de facto* utrjuje klasično »patriarhalno« logiko, po kateri je moški partner tisti, ki aktivno išče konsenz, ženska pa je reducirana na pasivno dajanje ali odrekanje le-tega. Dokler seveda ne bodo prve ženske obtožene posilstva s strani moških. Zloglasne male *advocacy groups*, skupine za zaščito pravic moških, so jih že napovedale in izdale priročnik, v katerem fantom svetujejo, kako naj zapeljejo feministke in posnetek spolnega odnosa, iz katerega bo razvidno, da partnerka ni povprašala po soglasju, uporabijo kot dokazno gradivo; s tem bi »zajebali feministke«, saj bi bila komisija nesrečnico primorana soditi po istih kriterijih kot osumljene posiljevalce – različna praksa pri obravnavi moških in ženskih obtožencev bi se namreč štele za kršenje ustavne kategorije enakosti. Bolj kot drakonski instrument za ukrotitev »kulture posilstva« v imenu »kulture soglasja« se »grozljivi zakon«, kakor ga imenuje Klein, utegne sprevreči v splošni kaos navzkrižnih obtožb in inkvizicijskih seciranj intimnih sporov sprtih parov.

Imperativ zabave

Ravno zato, pravijo zagovorniki zakona, je izobraževanje toliko pomembnejše. V zadnjih letih je prišlo do prave eksplozije aktivistov, ki po kampusih in izven njih širijo idejo pritrtilnega soglasja. Eden od njih je na svojem blogu že pred leti objavil zanimivo pričevanje iz predavanj, na katerih razsvetljuje množice o pravilni rabi seksa. V tekstu s pomenljivim naslovom *Zakaj ljudje sovražijo koncept navdušenega soglasja?* toži o težavah, ki jih ima pri promociji tega koncepta.

»Gre za preprosto spoštovanje do telesne avtonomije partnerja. Dajanje pritrtilnega soglasja ne pomeni nujno, da na ves glas kričiš, da hočeš seks. Gre bolj za to, da nejasen in oklevajoči 'da' ni navdušeno soglasje in da je to treba upoštevati. In vendar sem naletel na neodobravanje, ko sem govoril o tem. Komentarji, kot so 'Ampak to ubija vzdušje', 'To se mi res ne zdi nujno', so napolnili predavalnico. Stvar je v tem, da ne trdim, da je enostavno. Trdim, da je nujno in pomembno, če hočemo napredovati. (...) Razumem, da vstavljanje in spraševanje, ali je vse ok, ni ravno vroče za večino ljudi. To razumem. Naredite, da bo vroče! Naredite, da bo seksi! Saj ni treba, da se ustavlja-te: v partnerjevo uho nežno zašepetajte 'Hej, misliš, da bi bilo seksi, če bi XXX?' Če partner okleva, se morate umakniti. Ali stvar morda temeljiteje predebatirati.«

Avtor nekoliko žalostno dodaja, da »tudi ko to razložim, še vedno slišim pritajeno negotovanje med slušatelji«, kar mu seveda služi kot dokaz, da bo treba na novi kulturi soglasja še veliko delati. Od zapisa sta minili dve leti. Zdaj je uveljavitev pritrtilnega soglasja kot zakonske norme – ne le na kalifornijskih univerzah, temveč v kolidžih širom po ZDA in v prihodnje zelo verjetno tudi širše (v Angliji že dlje časa poteka debata o njegovih uzakonitvi) – silno opolnomočila takšne aktiviste, saj so naenkrat postali nosilci posebnega védenja o tem, kako se je treba pravilno obnašati v seksu. Ti »strokovnjaki za pritrtilno soglasje« svoje védenje širijo z značilno mešanico avtoritativnosti in opolzke eksplicitnosti, tako značilne za vsako seksualno normativnost, od škofa Jegliča do informativnih programov o spolnosti na iranski televiziji:

»Osredotočanje na nedvoumni 'da' (ali pa 'daj mi svoj kurac' ali 'hočem, da me polizeš prav zdaj' ... saj ste razumeli) ostrani vse dvoumnosti glede tega, ali nekdo soglašja za seks ali ne. Navsezadnje je težko napačno razumeti izjavo 'prosim, pofukaj me'. To precej poenostavi stvari. Nisi dobil da-ja? Pač ne boš seksal. Konec zgodbe.«

Takšen princip je na prvi pogled povsem zdravorazumski – kdo

pa je pripravljen zagovarjati, da je izsiljevanje, bodisi čustveno ali fizično, spolnih uslug nekaj, kar je *kul*? Težava je v tem, da fiksira dober seks kot zakonsko normo. Vsi ti opisi pritrtilnega soglasja vselej orisujejo posrečeno spolno srečanje, kjer obstaja simetrija želje. Kar je seveda lepo in prav. A zdi se, da ti aktivisti pozabljajo, da spolnost ni le dejavnost za maksimizacijo užitka, temveč – četudi povsem pozabimo na prokreacijo – vsaj še način ustvarjanja intimne vezi. Njeno ohranjanje je včasih pomembnejše od simetrije užitka. Ravno prepričanje, da so bile ženske skozi zgodovino tiste, ki so se zaradi ohranjanja partnerske intimne in iz nje izhajajoče družbene vezi odrekale afirmaciji lastnega užitka, botruje konceptu pritrtilnega soglasja. Ta naj bi dokončno zagotovil polno avtonomijo posameznic in posameznikov kot subjektov lastnega uživanja. S tem pa istočasno dokončno definira spolnost kot prvenstveno, če ne izključno, hedonistično dejavnost. Zgoraj citirani avtor je najbolje povzel, v čem je stvar:

»Pritrdilno soglasje je izraz kolaborativnega modela seksualnosti, ideje, da je seks *jam session* med dvema osebama, ki se hočeta skupaj zabavati.«

Zdaj pa se vprašajmo: katero je ultimativno obzorje norme, ki seks reducira na skupno zabavo, hkrati pa vztraja nad popolnim nadzorom nad lastnim užitkom? Jasno, masturbacija. Pritrdilno soglasje v končni fazi ni nič drugega kot normiranje spolnega akta kot medsebojnega masturbiranja z različnimi deli telesa. Pri tem se na zatožni klopi ne znajde le spolnost, kakršno prakticira dobršen del povprečnih smrtnikov, polna nesrečnih kompromisov, utajenega nelagodja in tihega toleriranja partnerjevih nerodnosti, temveč tudi tisto popolno predajanje eden drugemu, združenje v enotno telo, ki so ga opevali tako romantiki kot mistiki.

In res. »Težava mladih,« je pred leti žalostno vzdihnila vneta svečenica pritrtilnega soglasja, »je, da gledajo preveč romantičnih filmov, kjer se posameznika spustita v vrtinec strasti in izkusita najbolj vznemirljivo noč svojega življenja, kjer je vse naravno in popolno. Koncept navdušenega soglasja zavračajo, ker se ne sklada s to podobo.« Danes je lahko naša aktivistka zadovoljnejša, saj obstaja orodje, s katerim se lahko mlade, vsaj tiste na univerzah, učinkoviteje poučuje o tem, kako je prav. Puritanci so bili pač vedno sovražno nastrojeni do strasti, objokovali izgubo nadzora nad telesom, ki se zgodi v spolnem aktu, in jo skušali omejiti z okrepitevijo družbenega nadzora. Na srečo jim to nikoli ni uspelo. Tudi novim, hedonističnim puritancem ne bo. ●